

La ce (mai) e bună biblioteca?

de Vasile Docea

Întrebare banală, naivă, la prima vedere. Deloc inutilă, totuși, atâta vreme cât unii dintre noi dau răspunsuri greșite ori incomplete. Nu e vorba aici de cei care nu au nici un fel de răspuns la întrebarea de mai sus și care sunt convinși că biblioteca trebuie, înainte de toate, să ofere nu cărți, ci, de exemplu, locuri de parcare. Pe ei îi lăsăm la o parte de la bun început, pentru că e puțin probabil că vor vrea să afle vreodată. Îi iau în calcul, în schimb, pe cei care au impresia că știu. Am întâlnit chiar în mediul academic – este adevărat, nu foarte des – persoane care aveau idei destul de vagi despre rosturile bibliotecii. Unii știau că biblioteca e un fel de depozit de cărți, dar cam atât. Ba chiar cineva m-a întrebat de ce are nevoie biblioteca de atâtea spații și de ce nu cedează din ele, pentru a se amenaja acolo altceva. Iar acel altceva trebuia să fie neapărat ceva folositor. Un restaurant, de exemplu!

Rostul clasic al bibliotecii a fost și a rămas acela de a transmite informații sau, ar spune unii, de a facilita accesul la acestea. Iar această transmitere se face în două feluri: pe orizontală și pe verticală. Transmiterea pe orizontală înseamnă a face posibil accesul la cărțile și revistele care se publică în prezent, a disemina conținuturi noi, în scopul cunoașterii. Din această perspectivă, o bibliotecă este cu atât mai bună și mai prețioasă, cu cât oferă informații mai proaspete.

Transmiterea pe verticală, în schimb, presupune acumularea cunoștințelor dobândite de-a lungul timpului și oferirea acestora către generații și generații de cititori. Cum altfel s-ar putea stoca și transmite cunoștințele – în primul rând cele științifice, dacă nu prin intermediul bibliotecilor? Din acest punct de vedere, bibliotecilor universitare le revine un rol cu totul special. Cu cât colecțiile lor sunt mai bogate, cu atât ele sunt mai apreciate. Prestigiul unei biblioteci vine din mărimea și calitatea colecțiilor ei. Mai e nevoie să amintesc faptul că o universitate își măsoară prestigiul prin mărimea și calitatea bibliotecii? Celor care încă nu sesizează legătura dintre cele două, le aduc aminte că *Harvard Law School*, una dintre cele mai prestigioase facultăți de drept la nivel mondial – dacă nu cumva cea mai prestigioasă –, posedă cea mai mare bibliotecă juridică din lume.

Alii se arată sceptici în privința rolului bibliotecilor, considerând că nu am mai avea nevoie să ne luăm de acolo informațiile, din moment ce

putem găsi direct pe internet ceea ce căutăm. Și în acest caz, mă tem că e vorba de opinii ale unora care nu știu prea bine ce sunt bibliotecile, fie din cauză că nu le-au vizitat, fie pentru că nu le-au explorat suficient resursele și limitele. Înainte de toate, să observăm că nici librăriile nu au dispărut odată cu extinderea explozivă a internetului. Apoi, să remarcăm că nu toate lucrurile pe care le oferă o bibliotecă pot fi găsite pe internet. O mulțime de cărți, reviste și manuscrise nu au variantă electronică și probabil nu vor avea vreodată. Din acest punct de vedere, biblioteca și internetul sunt complementare.

Am auzit uneori expresia: „internetul este inamicul bibliotecii”. Nimic mai fals. De fapt, în afara cărților și manuscriselor, biblioteca oferă cititorilor, la rândul ei, informații în format electronic. Într-un anumit sens, ea este parte a internetului. Dar mai oferă și câteva lucruri în plus. Bibliotecile de specialitate – între ele numărându-se și bibliotecile universitare – nu preiau niciodată cărți de-a valma, ci le selectează, oferind cititorilor lucrări relevante pentru diferitele domenii științifice. Același lucru îl fac în privința informațiilor electronice: selectează cărți și revistele electronice reprezentative, le stochează și le recomandă cititorilor. În plus, prin personalul de specialitate, oferă cititorilor consiliere pentru orientarea în hățișul literaturii de specialitate accesibile online. Dacă la toate acestea adăugăm accesul cititorilor la confortul din spațiile de lectură și posibilitatea folosirii calculatoarelor și a altor dotări din acele spații, ne putem face o imagine asupra utilității bibliotecilor.

Răspunsul la întrebarea din titlu, pe care l-am schițat aici, este încă incomplet. Sunt multe alte motive, care ar putea fi discutate, astfel încât să avem o imagine completă. *Site-ul College Online* enumeră 16 cauze majore ale caracterului indispensabil al bibliotecilor, în timp ce *site-ul Libraries are essential* enumeră 19 motive, iar Will Sherman identifica, în urmă cu 7 ani, într-un articol intitulat *Are librarians totally obsolete?*¹, nu mai puțin de 33 de argumente care pledează în favoarea utilității științifice, culturale, sociale și chiar economice a bibliotecilor și bibliotecarilor. Asupra acestora, însă, voi reveni într-un viitor număr al revistei.

¹ Will Sherman, „Are librarians totally obsolete? 33 reasons why libraries and librarians are still extremely important”, în *Teacher Librarian*, vol. 5, nr. 1, octombrie 2007, p. 21.